

Databasen GaW – en vägledning

Innehåll

Inledning.....	3	Källvariabler – volymdel	14
Vad är GaW?.....	3	Källvariabler – fall	14
En källtextsamling	4	Källvariabler – kommentarer	15
En relationsdatabas	4	Hur söker jag i GaW?	16
Vad för slags information finns i GaW och hur är den organiserad?..5		Menyraden	17
Grundläggande enheter	5	Fritextsökning	18
Fall.....	5	Listresultat	18
Källunderlag	5	Sökträd	20
Variabler och variabelvärden	6	Fallista.....	20
Innehållsvariabler	6	Fallvisning	21
Aktivitet, Individ och Arbetsorganisation	7	Detaljerad sökning	23
Sekundära variabler – Aktivitet.....	9	Tabellresultat	26
Sekundära variabler – Individ	11	Tabelldesign.....	27
Sekundära variabler – Arbetsorganisation	12	Tabellen	28
Källvariabler.....	13	Avancerad sökning	30
Källvariabler – källa	13	Visa fall.....	32
Källvariabler – volym.....	13	Ladda fråga	33

Inledning

Hur försörjde sig människor på 1500-, 1600- och 1700-talen? Vad arbetade man med? Vilka arbeten utfördes av män och vilka utfördes av kvinnor? Vad gjorde barnen? Hur såg arbetsfördelningen ut mellan husbondefolk och deras pigor och drängar? Vad kunde man köpa och sälja på en marknad? När utfördes en viss arbetsuppgift, och var? Under vilka villkor?

Databasen Gender and Work – GaW – innehåller tiotusentals källuppgifter som berättar om människors arbete och försörjning i det tidigmoderna Sverige. Uppgifterna är hämtade från en rad olika källor från olika delar av det svensk-finska riket under perioden 1550–1800.

I GaW kan du läsa om drängen Mats som satt och vred vidjor när husbondens barn ramlade i en korvkittel, om konterfejaren Georg Burchard som målade av perukmakare Hoffmans hustru och om kalkrörerskan Elisabet Nilsson som fick 63 daler för 126 dagars arbete med att bära kalk och skyffla jord. Ur GaW kan du också ta ut och sammanställa stora mängder uppgifter om exempelvis en viss typ av arbete eller en viss sorts utförare, vilka du senare kan bearbeta och analysera i andra dataprogram.

I den här texten beskrivs vad som finns i GaW och hur du söker i materialet.

Vad är GaW?

Databasen Gender and Work – GaW – är ett verktyg för att digitalisera, analysera och söka bland stora mängder uppgifter som är hämtade från olika typer av historiskt källmaterial. Databasen har utvecklats som en integrerad del av forskningsprojektet Gender and Work vid Historiska institutionen i Uppsala. Projektet har syftat till att öka kunskapen om mäns och kvinnors arbete i det svenska riket under perioden 1550 till 1800.

I detta syfte har forskarna inom projektet samlat källbelägg för vad människor gjort för sin försörjning, och i vilka sammanhang. Beläggen består av kortare eller längre utdrag ur olika källor, vilka alla beskriver konkret arbete. Utdragen har digitaliserats, analyserats och gjorts sökbara i databasen. Därmed är GaW både ett hjälpmedel för forskarna i deras analys av källorna och ett sätt att sprida kunskapen om tidigmodernt arbete, i och med att de analyserade källtexterna tillgängliggörs via Internet.

Den tekniska utvecklingen av GaW har skötts av Demografiska databasen vid Umeå Universitet på uppdrag av forskargruppen i Uppsala.

En källtextsamling

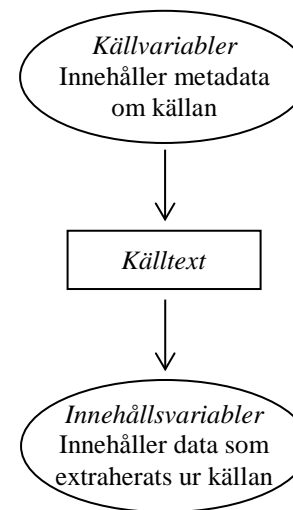
GaW kan beskrivas som en tematisk samling digitaliserade källtexter från det tidigmoderna Sverige. Att samlingen är tematisk innebär att samlingen inte utgår från något befintligt arkiv eller någon bestämd källserie. Urvalet baserar sig istället på forskningsprojektets Gender and Works frågeställningar om kvinnors och mäns arbete och försörjning under tidigmodern tid.

Därför har olika typer av källmaterial, från olika områden och olika perioder, digitaliserats, analyserats och lagrats i databasen. Av samma anledning har dokument inte digitaliserats i sin helhet. Vad som återfinns i databasen är istället längre eller kortare utdrag ur olika källor, vilka befunnits relevanta för forskningsprojektet.

Gemensamt för alla databasens källtexter, oavsett typ, är att de innehåller minst ett belägg för konkret utfört arbete. Sådant arbete ska ha utförts av en eller flera konkreta personer. Allmänna uttalanden av typen ”i det här området spinner folket mycket” har inte tagits med i databasen. Konkreta iakttagelser som ”då satt där två kvinnor och spann” finns däremot med.

En relationsdatabas

GaW är också en relationsdatabas bestående av ett 80-tal olika variabler. Av variablerna beskriver drygt hälften innehållet i källtexterna, medan övriga beskriver varifrån källtexterna är hämtade.

Ur källtexten har information extraherats om *vad* någon gjort, *vem* som gjort det, *när* och *var* någonting gjordes, och *i vilket sammanhang*. Dessa uppgifter har lagrats i olika, sammankopplade tabeller, vilket gör att man kan strukturera, sammanställa och söka i materialet på en mängd olika sätt.

Vad för slags information finns i GaW och hur är den organiserad?

Grundläggande enheter

Fall

Databasens grundläggande enhet är *fall*. Ett fall består av en källtext, det vill säga ett utdrag ur en källa, samt en uppsättning variabler och relationer varav vissa beskriver källtextens innehåll och andra ger upplysningar om den källa som texten kommer från.

En källtext kan bestå av exempelvis ett ärende i ett domstolsprotokoll, några rader ur ett brev eller en post i en räkenskapsbok. Texten återges ordagrant och som regel också bokstavstroget, det vill säga med samma stavning som i källan. (Det finns dock undantag; se nedan om olika källunderlag). I stor utsträckning har även digitala foton av källstället lagrats i databasen.

För återsökbarhet registreras noggranna arkivreferenser. Varje fall har också ett unikt fallnummer för att möjliggöra identifiering och referering.

Källunderlag

Fallen i GaW är indelade efter olika *källunderlag*. Ett källunderlag är en samling källor som avgränsats speciellt för GaW:s räkning. Det kan utgöras av en eller flera domböcker, en brevsamling eller en serie räkenskaper. Det kan också vara tematiskt, till exempel en viss typ av rättsfall hämtade från flera olika domstolar.

De fall som baserar sig på ett gemensamt källunderlag finns samlade under en gemensam rubrik. Rubriken anger vilken materialtyp som använts samt geografiska och tidsmässiga data, till exempel ”Örebro (Närke), rådhusrättens protokoll, 1756, 1759”.

Till varje källunderlag hör en dokumentation som beskriver källmaterialet, hur stor del av det som finns med i GaW, urvals- och transkriberingsprinciper med mera. Innan du använder dig av uppgifter hämtade från GaW bör du ta del av denna dokumentation.

De olika källunderlagen kan nämligen skilja sig åt på fler punkter än varifrån uppgifterna är hämtade. Ett visst arkivmaterial kan ha digitaliserats och analyserats för GaW:s räkning i olika hög grad: ibland hela volymer, ibland en serie av volymer, ibland bara delar av en volym. Urvalen kan basera sig på olika principer.

Också själva digitaliseringen av källtext kan skilja sig åt. Vissa källor har digitaliserats genom att forskare inom projektet skrivit av den ursprungliga, handskrivna originalkällan (eller foton av densamma). Andra källor har digitaliserats genom OCR-läsning av tryckta källutgåvor, och ytterligare andra har redan förelegat i digital form. Därmed kan principerna för transkriberingen variera.

Variabler och variabelvärden

Databasens grundläggande struktur kan illustreras med hjälp av en tabell, där varje rad representerar ett fall och där varje kolumn representerar en variabel. Innehållet i rutorna (cellerna) representerar då olika värden som de olika variablerna kan anta.

Säg att vi har ett källunderlag som vi kallar för ”Svenska visor”. Ett fall, ett avgränsat stycke källtext, kan då definieras som en visa. Det första fallet vi registrerar är den medeltida visan om Liten Karin. Redan i dess första textrad hittar vi ett arbete som utförs, eller – med databasens terminologi – en aktivitet: ”liten Karin *tjän*te på unga kungens gård”. ”Tjänte” är ett verb. Som vi ska återkomma är beskrivningar av arbete ofta just i verbform. Ordet ”tjänte” förs därmed in som ett värde i variabeln ”Verbfras (källa)”. Namnet på den person som tjänte, ”Karin” registreras som ett värde i variabeln ”Individnamn”.

I tabellform kan uppgifter sammanställas på följande sätt, där den grå rubrikraden markerar variabelnamnet och innehållet i de vita cellerna är variablernas värden:

Fall-nr	Käll-underlag	Fall-definition	Källtext	Verbfras (källa)	Individnamn
1	Svenska visor	en visa	Och liten Karin tjänte på unga kungens gård...	tjänte	Karin

Innehållsvariabler

Innehållsvariablerna i GaW innehåller information som extraherats ur de olika källtexterna. De är av tre huvudtyper:

- *Källtrogna variabler* innehåller information som återges enligt källans formulering och stavning, till exempel ett individ- eller platsnamn eller en verbfras tagen ur källan. Källtrogna variabler är i databasen utmärkta med en fjäderpenna.
- *Formaliserade variabler* innehåller information som framgår direkt av källan, men som inte återges källtroget utan registrerats enligt en standardiserad form, till exempel som svar på en ja/nej-fråga eller som ett av flera fasta alternativ. Exempel är civilstånd och nutida verbfraser.

- *Implicita variabler* innehåller information som inte framgår direkt av källan, men som kan utläsas av sammanhanget, till exempel arbetsvillkor och arbetsintensitet.

Vissa variabler, som ”Kön”, kan anta ett begränsat antal värden (”kvinna”, ”man”, ”okänt”). Andra, som ”Individnamn” kan anta i princip hur många olika värden som helst.

Ungefär hälften av alla variabler är obligatoriska. Det innebär att de för varje fall har tilldelats ett värde. Sådana variabler är märkta med (*).

Aktivitet, Individ och Arbetsorganisation

Utöver själva källtexterna utgörs de primära innehållsvariablerna i GaW av *aktivitet*, *individ* och *arbetsorganisation*. Till dessa är kopplade andra, sekundära, variabler, som beskriver dem mer i detalj.

- En *aktivitet* definieras i GaW som ”sådan tidsanvändning som syftar till försörjning”. Detta inbegriper såväl betalt som obetalt arbete, legala såväl som illegala verksamheter.
En aktivitet illustreras i databasen med en hammare.🔨
- En *individ* är, i första hand, en person som utför en aktivitet eller äger en arbetsorganisation. I andra hand har individer registrerats om de ingår i samma hushåll som eller är släkt med någon som utför en aktivitet eller äger en arbetsorganisation,
En individ illustreras i databasen med en person.👤

- En *arbetsorganisation* är en aktivitets organisatoriska inramning.
En arbetsorganisation illustreras i databasen med ett hus.🏠

I databasen registreras belägg för aktiviteter i form av beskrivningar av konkret arbete. Sådana beskrivningar innehåller ofta, som i fallet med Liten Karin ovan, ett verb. I ett rättegångsprotokoll kan exempelvis stå att ”vittnet Lars högg ved när han såg händelsen”. Här beskriver verbfrasen ”högg ved” ett konkret arbete, varför den registreras som en aktivitet i databasen. Ofta rymmer ett och samma fall flera aktiviteter.

En och samma aktivitet kan ibland utföras av två eller fler individer, vilket vore fallet om Lars hade huggit ved tillsammans med Margareta. En individ kan också vara multipel, vilket innebär att det i själva verket rör sig om flera personer som utför en aktivitet, men att de i källtexten endast omnämns som kollektiv, exempelvis ”drängarna högg ved”.

Av rättegångsprotokollet kan det framgå, antingen explicit eller implicit, att Lars högg ved inom ramen för ett hushåll, att han gjorde dagsverke för ett gods eller att han arbetade för ett bruk. I dessa fall registreras hushållet, godset respektive bruket som arbetets organisatoriska inramning.

I många fall berättar inte källan något om sammanhanget. Då finns ingen arbetsorganisation registrerad. Däremot finns alltid, i varje fall, minst en aktivitet och en individ.

Exempel

I sockenstämmans protokoll från Stora Malma församling den 1 maj år 1734 står att läsa följande:

§ 6. Församlingen fant ock skähligt, at som ett gratiale, åhrl(ige)n skänkia til Föreständerskan i Fattigstufwan, Brita, af de fattigas medel, och förutan sin wahnliga fattigdel, 6 dr kmt, för det omak, hon med de siuka hafwer. [Databasen GaW, Fallnummer 4048]

Frasen ”det omak, hon med de siuka hafwer” beskriver här sådan tidsförsörjning som syftar till försörjning. I databasen har den därför markerats genom XML-uppmärkning i källtexten.

§ 6. Församlingen fant ock skähligt, at som ett gratiale, åhrl(ige)n skänkia til Föreständerskan i Fattigstufwan, Brita, af de fattigas medel, och förutan sin wahnliga fattigdel, 6 dr kmt, för **det omak, hon med de siuka hafwer**.

Denna beskrivning av en aktivitet lagras i databasen som ett värde i variabeln ”verbfras (källa)”. För att underlätta sökningar lagras dessutom en formaliserad version av beskrivningen – i detta fall ”sköta sjuka” – i variabeln ”verbfras (nutida)”.

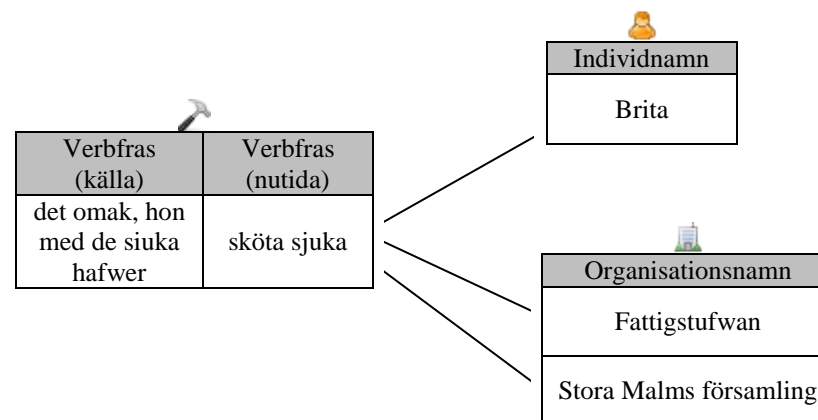
Aktiviteten utfördes av förestånderskan Brita inom ramen för fattigstugan. Även detta registreras med hjälp av XML-uppmärkning,

§ 6. Församlingen fant ock skähligt, at som ett gratiale, åhrl(ige)n skänkia til Föreständerskan i **Fattigstufwan, Brita**, af de fattigas medel, och förutan sin wahnliga fattigdel, 6 dr kmt, för det omak, hon med de siuka hafwer.

”Brita” lagras därmed som ett värde i variabeln ”Individnamn” och ”Fattigstufwan” som ett värde i variabeln ”organisationsnamn”.

Av sammanhanget – det rör sig om ett sockenstämmoprotokoll – framgår att även socknen i sin helhet utgör arbetets organisatoriska inramning. En ytterligare arbetsorganisation, ”Stora Malms församling” har därför registrerats som en implicit variabel.

Relationerna mellan dessa variabler och värden kan åskådliggöras på följande sätt:

Sekundära variabler – Aktivitet

Uppgifter om aktiviteter utgör själva kärnan i den information som lagrats i GaW. Det är förekomsten av sådana som utgör det allmänna urvalskriteriet för vilka källtexter som tagits med.

Varje beskrivning av en aktivitet registreras på två sätt: dels källtroget genom uppmärkning av sådana fraser i källtexten som beskriver hur någon använt sin tid i försörjningssyfte, dels formaliserat genom omformulering av källtextens beskrivning till nutida svenska.

Denna dubbelregistrering av aktiviteter medför att individuella verbfraser blir hanterliga och sökbara, samtidigt som källtexternas ursprungliga formuleringar - vilka rymmer en stor språklig variation vad gäller stavning, ordval och ordföljd - kan bevaras.

- *Verbfras (källa)* är den källtroga variabel som återger källtextens beskrivning av en aktivitet, till exempel "högg wedh" eller, som i fallet ovan, "det omak, hon med de siuka hafwer".
- *Verbfras (nutida)* är en formaliserad variabel som innebär att beskrivningen normaliserats till en form där ett transitivt verb i infinitivform följs av direkt objekt och där stavningen moderniserats, till exempel "hugga ved", "sköta sjuka". I en del fall, som i visan om Liten Karin, finns inget objekt. Då har bara verbet normaliserats, här från "tjänste" till "tjäna".

Vid sidan av de verbfraser som beskriver själva aktiviteten finns variabler som anger aktivitetens sociala, rumsliga och tidsmässiga sammanhang.

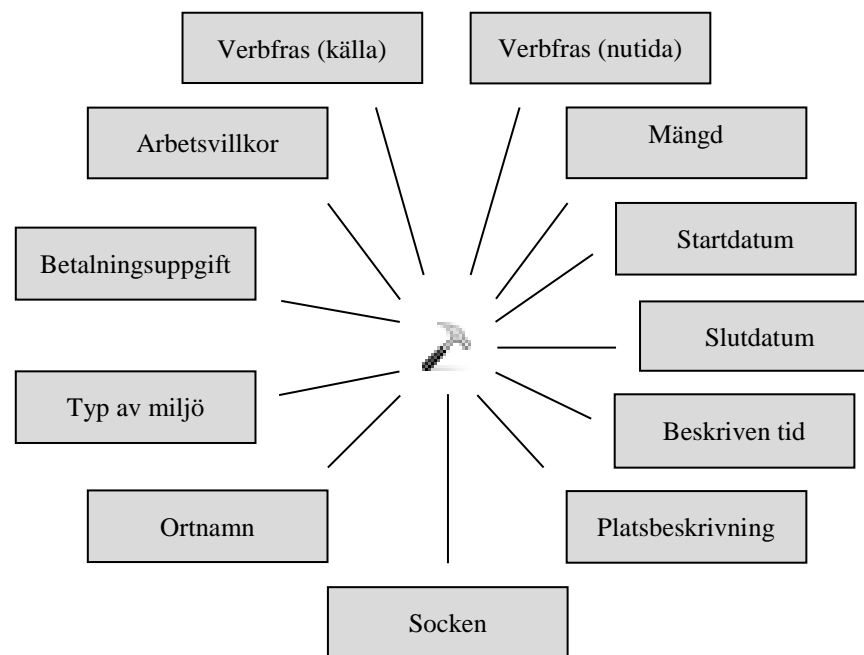
Arbetsvillkor är en formaliserad, implicit variabel som beskriver de allmänna socioekonomiska villkor under vilka en individ utför en aktivitet. Ett och samma arbete kan utföras både av en person i överordnad och av en person i underordnad ställning. Det kan röra sig om en kredit- eller handelstransaktion, ett straffarbete eller – som i fallet med Brita i fattigstugan – om ett arbete som utförs inom ramen för ett lokalt kollektiv (sockengemenskapen). Arbetsvillkor har klassificerats genom val av ett av flera fasta alternativ.

Betalningsuppgift är en formaliserad variabel i form av en ja- och nejfråga, vilken anger om källtexten innehåller kvantitativa uppgifter om betald ersättning för aktiviteten, som i fallet ovan där Brita uppges få 6 daler kopparmynt för sitt "omak" med de sjuka.

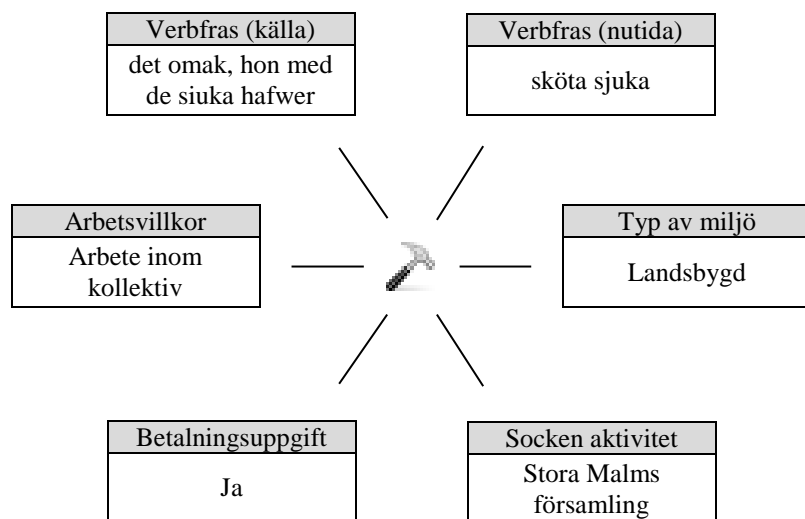
Flera olika typer av uppgifter om var en aktivitet har ägt rum finns registrerade i databasen. Precis som när det gäller beskrivningarna av själva aktiviteterna (verbfraserna), så finns här både källtrogna och formaliserade variabler.

- *Platsbeskrivning* är en källtrogen variabel som innehåller ord/fraser ur källtexten vilka beskriver var i landskapet en viss aktivitet har ägt rum, till exempel "i skogen" eller "på torget".
- *Typ av miljö* är en formaliserad variabel som beskriver aktivitetens rumsliga sammanhang i mer allmänna ordalag, till exempel om den skett utomhus, på landsbygden eller vid en väg. Klassificeringen har gjorts genom val av ett eller flera fasta alternativ.
- *Ortnamn aktivitet* är en källtrogen variabel som innehåller bebyggelsenamn, som de förekommer i källtexten, på den geografiska plats där en aktivitet ägt rum, till exempel by- eller gårdsnamn, eller namnet på ett kvarter.
- *Socken aktivitet* är en formaliserad variabel som innehåller det nutida namnet på den (dåtida) socken eller församling där en aktivitet har ägt rum. I de fall då aktiviteten ägt rum i en stad som innehåller flera församlingar (t.ex. Stockholm) och det inte är känt i vilken församling, så har stadens namn registrerats.

Andra variabler – *Start-* och *Slutdatum* samt *Beskriven tid* – beskriver när en aktivitet ägt rum.

Det är mycket sällan som en källtext innehåller uppgifter om samtliga möjliga aktivitetsvariabler. De detaljuppgifter som finns kring den aktivitet som fanns i fallet ovan, som Brita i fattigstugan utförde, kan illustreras så här:

Sekundära variabler – Individ

Varje individ i databasen har ett namn eller en beteckning. Många har både och. Såväl individnamn som beteckningar anges källtroget, det vill säga med stavning som i källan.

- *Individnamn* kan vara ett eller flera. En person kan benämnas på olika sätt i en text (t.ex. kan Olof Olofsson kallas "Olof", "Olof Olofsson" eller "Olof Ols"). I sådana fall har alla förekommande varianter tagits med. Det gäller även då olika stavningar av samma namn förekommer, exempelvis "Olof" och "Olov". Du får därför träff oavsett vilken av varianterna du söker på. Notera dock att inga normaliseringar av personnamn har gjorts. Endast de namnvarianter som finns i källan har registrerats.
- *Beteckning* rymmer källans övriga benämningar av en individ eller ett kollektiv, inklusive yrkestitlar ("skomakare"), civilståndsbeteckningar ("gifta paret"), släktskapstermer ("systrar") och skällsord ("skälm"). För ökad sökbarhet har vissa vanligt förekommande typer av beteckningar (t.ex. yrkesliknande och släktbeteckningar) kategoriserats.

Antal är en formaliserad variabel som anger om det rör sig om en enskild eller multipel individ. (Det senare vore fallet om källan enbart benämnde aktivitetens utförare som "drängarna".) Anges inte det exakta antalet personer i källan har antalet satts till två.

Kön är en formaliserad variabel som kan anta något av värdena "kvinna", "man" eller "okänt".

Civilstånd är en formaliserad variabel som anger om en individ är gift eller ogift, änka eller änklings. Om uppgift saknas anges ”okänt”.

I de fall då källan innehåller uppgifter om en individs ålder och bostadsort har detta angetts såväl källtroget – i variablerna *Beskriven ålder* (inklusive mer vaga beskrivningar som ”gammal” eller ”ung”) respektive *Ortnamn individ* – som formaliserat – i *Ålder* och *Födelsedatum* respektive *Socken individ*.

Sekundära variabler – Arbetsorganisation

Registreringen av en arbetsorganisation, det vill säga angivandet av den organisatoriska ram inom vilken en aktivitet utförs, kan ha gjorts på tre olika sätt i GaW.

- I de fall en arbetsorganisation omnämns explicit i källtexten (”de arbetade vid Leufsta bruk”) har namnet registrerats, med stavning som i källan.
- I de fall då arbetsorganisationen inte omnämns explicit i källtexten, men då aktivitetens organisatoriska inramning ändå framgår av sammanhanget, har den forskare som analyserat fallet manuellt skrivit in ett namn på arbetsorganisationen (och då använt modern stavning). Ett uppenbart exempel är då det källunderlag som använts utgörs av räkenskaper från ett visst bruk (då registreras brukets namn). I andra fall framgår inramningen indirekt av källtextens innehåll.

- I de fall då ett hushåll har registrerats (se nedan) kan ett sådant sättas som arbetsorganisation.

Tre sekundära variabler beskriver arbetsorganisationen mer i detalj. Två av dessa – *Ortnamn organisation* och *Socken organisation* – anger arbetsorganisationens geografiska position. Den första är källtrogen (t.ex. ”Leufsta”), den andra är formaliserad och anger i vilken församling en viss organisation låg (t.ex. ”Överlövsta församling”).

Typ av organisation är en formaliserad variabel som anger vilken sorts organisation det rör sig om. Det innebär att man kan söka efter alla arbetsorganisationer som klassificerats som bruk, gods, hushåll eller statlig verksamhet och så vidare.

Källvariabler

GaW är en tematisk källsamling. Det innebär att de källor som använts kan vara av många olika slag. De kommer dessutom från många olika arkiv. Därför är varje enskilt fall i databasen kopplade till en mängd källvariabler som anger

- (1) varifrån uppgifterna är hämtade, och
- (2) hur källan registerats i GaW.

Källvariablerna skapar utförliga och ensartade källhänvisningar för varje enskilt fall i databasen. De anges på fyra olika nivåer som går från det allmänna till det specifika eller, annorlunda uttryckt, mot allt mindre enheter.

- Källa
- Volym
- Volymdel
- Fall

Källvariablerna ger också information om källunderlaget: varför det registrerats i GaW, vilka urval som gjorts, hur digitaliseringen av text gått till samt vilken forskare som ansvarat för registreringen.

Källvariabler – källa

Variablerna under rubriken Källa anger vid vilken arkivinstitution eller depå som man hittar originalet (t.ex. Riksarkivet eller Uppsala universitetsbibliotek), vad det aktuella arkivet heter (ofta

arkivbildarens namn, t.ex. Svea Hovrätt eller Stora Malms kyrkoarkiv) samt i vilken serie man ska titta. Om arkivet förtecknats i NAD (Nationell Arkivdatabas) skrivs seriebeteckningen som i NAD. I övriga fall följs tillgänglig arkivförteckning.

Fallet med Brita i fattigstugan är hämtat från följande arkiv och serie: Uppsala landsarkiv, Stora Malms kyrkoarkiv K I.

Under Källa anges också arkivets referenskod (som det förtecknas i NAD) samt i förekommande fall en länk till aktuell arkivförteckning i NAD.

Källvariabler – volym

I variablerna under rubriken Volym anges volymens nummer (enligt i första hand NAD och i andra hand annan tillgänglig förteckning) och, om sådan finns i arkivförteckningen, rubrik. Här anges också vilka år volymen täcker.

Utöver de ovan givna uppgifter om fallet med Brita i fattigstugan får vi alltså här veta att det återfinns i volym 1 (i serien K I i Stora Malms kyrkoarkiv) och att volymen täcker åren 1728–1812.

Två för GaW särskilda variabler sorterar också under rubriken Volym. För det första anges hur stor del av volymen som gått igenom för GaW:s räkning: hela, delar eller om bara enstaka nedslag gjorts.

För det andra beskrivs hur volymen delats upp i mindre avdelningar. Syftet är att minska risken att ett och samma fall registreras flera

gångar, samtidigt som det ska vara möjligt att återvända till volymer som ännu inte registrerats i sin helhet.

Principen för uppdelningen varierar beroende på typen av material. En volym med sockenstämmoprotokoll, som den som innehåller fallet med Brita i fattigstugan, kan delas upp efter sockenstämma, en dombok kan till delas upp efter ting, en räkenskapsbok efter räkenskapsår och en brevsamling utifrån brevskrivare och så vidare.

Källvariabler – volymdel

Efter att principen för uppdelningen av en volym slagits fast under Volym anges från vilken del som det aktuella fallet har hämtats under rubriken Volymdel. I fallet med Brita i fattigstugan så togs det upp vid sockenstämman den 1 maj 1734. Då volymen delats upp efter tillfälle då sockenstämman sammanträtt har volymdelen i fråga döpts till ”sockenstämma 17340501”.

Under Volymdel anges också huruvida hela denna del av källan gåtts igenom. Om en volymdel markerats som ”Klar” kan inga mer fall från samma del registreras i databasen (däremot kan fortfarande fall från andra delar av samma volym registreras, förutsatt att inte volymen som helhet gåtts igenom).

Under Volymdel anges också hur ett fall avgränsats i det aktuella materialet. Även här kan principen variera beroende på källans utformning. Sockenstämman har delats upp efter ärende. I den aktuella källan är ärendena tydligt separerade med olika

paragrafnummer. Också domböcker har i allmänhet delats upp så att ett fall motsvarar ett ärende inför rätten.

Ett fall kan också motsvaras av till exempel en post eller ett uppslag i en räkenskapsbok, ett brev i en brevsamling eller en viss tidsenhet i en dagbok. Denna variabel är med andra ord nödvändig för att förstå vad det är för typ av enhet som det aktuella källstället utgör.

Källvariabler – fall

Hänvisning till det specifika källställe som fallet är hämtat ifrån ges under rubriken ”Fall”. Här anges eventuella sid- eller paragrafnummer, akt- och marginalrubriker. Här finns också information om den specifika källtextens tillkomstdatum och tillkomstort (t.ex. var och när ett visst brev skrevs).

Under ”Fall” anges också om det är originalkällan som har använts vid registreringen eller om den som registrerat fallet har använt sig av exempelvis en tryckt källutgåva, bilder ur ett digitalt arkiv, mikrofilm eller transkripter. Om något annat än originalet används ges hänvisningar även till detta. Eventuella länkar till digitala arkiv finns också här.

I fallet med Brita i fattigstugan får vi under ”Fall” veta att ärendet togs upp som paragraf 6 under sockenstämman den 1 maj 1734. Vid registreringen av fallet har en tryckt källutgåva används. Där återfinns fallet på sidan 35.

Källvariabler – kommentarer

På alla fyra nivåer – källa, volym, volymdel och fall – kan det finnas kommentarer. Dessa kan innehålla ytterligare information om var man kan hitta originalet eller om en använd källutgåva, de kan innehålla källkritiska anmärkningar eller ge ytterligare upplysningar om de individer eller företeelser som nämns i fallet.

I några fall har kompletterande uppgifter hämtats från andra källor. Det kan till exempel gälla ålders- eller civilståndsuppgifter för personer som förekommer i fallet (vilka exempelvis identifierats i en kyrkbok eller som finns upptagna i ett uppslagsverk). Referenser till den kompletterande källan ges då i kommentarer till fall.

Om det finns en kommentar visas en länk under fliken ”Källa” i fallvisningen (se nedan). Kommentaren öppnas genom att du klickar på länken.

Hur söker jag i GaW?

Beroende på hur du vill använda GaW så finns det olika sätt att söka i materialet och olika sätt att presentera resultatet. Du kan fritextsöka i källtexterna för att hitta uppgifter och fall som berättar om det du är intresserad av. Du kan välja att begränsa sökningen till att bara gälla vissa typer av uppgifter. Genom att göra uttag ur databasen kan du dessutom skapa underlag för vidare bearbetningar och analyser.

Enklast är att i fritextsökning skriva in ett eller flera ord eller teckenkombinationer i sökrutan och sedan söka efter dem i hela databasen. Resultatet presenteras då i form av en lista på de fall som innehåller de ord du har sökt efter.

I detaljerad och avancerad sökning väljer du inom vilken variabel ett visst ord ska förekomma. Utöver listan kan då resultatet ges i form av en tabell, där du väljer vilken information som ska visas. Tabellen kan laddas ner och utgöra grund för vidare bearbetningar.

Från såväl listresultat som tabellresultat är det möjligt att gå vidare och läsa enskilda fall. Du kan också gå direkt till ett fall genom att ange dess fallnummer.

Säg att du är intresserad av hur sjuk- och fattigvård bedrevs i Sverige under tidigmodern tid. Vem gjorde vad, under vilka omständigheter? Databasen kan då hjälpa dig på flera sätt.

Vet du inte riktigt var du ska börja så kan du till exempel få upp en lista på alla de fall i databasen där ord som 'sjuk', 'fattig' och 'vård' förekommer, oavsett sammanhang. Därifrån kan du sedan öppna upp fallen och läsa dem, ett efter ett.

Kanske finner du att en viss typ av fall verkar särskilt intressant. Du kan då se efter i källvariablerna varifrån de är hämtade. Eventuellt kan det fungera som en vägledning om du själv söker dig till arkiven på jakt efter mer uppgifter.

Är du bara intresserad av sådant som hände på 1700-talet? Då kan du begränsa sökningen till den perioden. Är du istället intresserad av i vilka sammanhang ordet "fattig" förekommer i olika sorters källor, så kan du begränsa sökningen till att enbart omfatta källtexter.

Du kan också ställa mer specifika frågor till GaW. Kanske vill du veta i vilka sammanhang vård av sjuka skedde inom ramen för hushållet och när det sköttes av allmänna inrättningar. Kanske är du intresserad av sådana som – likt förestånderskan Brita – fick betalt för sitt vårdarbete, och hur mycket de i så fall tjänade. Kanske vill du veta hur ansvaret för vården fördelades mellan kvinnor och män.

Ett varningens finger måste emellertid höjas. GaW gör inga anspråk på att vara heltäckande eller representativ. Uppgifter hämtade ur databasen måste därför användas med omdöme, särskilt vid resonemang om vad som var vanligt och liknande. Du bör alltid läsa dokumentationen kring de olika källunderlagen.

Menyraden

Högst upp på varje sida hittar du en menyrad. Här väljer du mellan de olika sökingångarna. I menyraden kan du också ändra inställningar för visningen.

The image shows a menu bar for 'Genus och arbete (uttagsverktyg) - Hem' at Uppsala universitet. The menu bar contains several items: 'Hem', 'Fritextsökning', 'Detaljerad sökning', 'Avancerad sökning', 'Visa fall', 'Ladda fråga', 'Variabelsammanställning', 'Skal: perfekt', and 'Bredd: 800 pixlar'. There are also checkboxes for 'Tooltip' and 'Användare:'. Annotations with arrows point to various parts of the menu bar, explaining their functions.

Klicka här för att kunna gå direkt till ett enskilt fall.

Om du bockar för den här rutan så kommer små informationsrutor att visas då du håller pekaren över ett visst variabelnamn eller en rubrik. Informationen kan vara till hjälp vid sökningen eller vid tolkningen av resultatet.

Uppsala universitet

Genus och arbete (uttagsverktyg) - Hem

Tooltip:

Användare:

Hem Fritextsökning Detaljerad sökning Avancerad sökning Visa fall Ladda fråga Variabelsammanställning Skal: perfekt Bredd: 800 pixlar

Klicka på de här länkarna för att välja om du vill göra en fritextsökning, detaljerad sökning eller avancerad sökning.

Klicka på den här länken för att köra en sedan tidigare sparad fråga.

Här väljer du färg för visningen.

Här väljer du sidbredd.

Fritextsökning

I fritextsökning söker du genom att skriva in ord i sökfältet. Du kan söka på ett ord, en sträng av ord eller en kombination av ord. Du kan välja att söka i alla variabler, enbart i källtrogna variabler eller enbart i källtext.

Observera att variationen i stavning är stor i källtext och källtrogna variabler. Du kan därför ha nytta av jokertecken. Ett frågetecken (?) representerar ett tecken, medan en stjärna (*) representerar ett eller flera. En sökning på 'Br?ta' ger därför träff på både 'Brita' och 'Brjta', medan en sökning på 'Br*ta' ger träff på 'Brita', 'Brjta', 'Brijta' och "Britta". En sökning på 'sjuk*' ger träff på både 'sjuka' och 'sjukvård'.

Om du skriver in flera sökord utan någon avgränsare betyder det att alla sökord som angetts ska förekomma någonstans i fallet, men inte nödvändigtvis i samma variabel eller i den ordning du angett.

Citationstecken (") omkring två ord, exempelvis "förestånderskan Brita", betyder att orden måste återfinnas inom samma variabel, i den ordning de står.

Plustecken (+) mellan två ord, exempelvis 'förestånderskan + Brita', betyder att bägge orden måste återfinnas inom samma variabel, oavsett ordning.

Vertikalt streck (|) mellan två ord, exempelvis 'förestånderskan | Brita', betyder att något av orden ska förekomma i fallet.

The screenshot shows a search interface with a search bar containing the text "Brita". To the right of the search bar is a red "Sök" button and a question mark icon. Below the search bar are three radio button options: "Hela databasen" (selected), "Källtext + källtrogna variabler", and "Källtext". A dashed box highlights the "Hela databasen" option. An arrow points from the question mark icon to a text box on the right, and another arrow points from the "Källtext" option to a text box on the left.

Om du väljer "Hela databasen" sker sökningen i alla variabler i databasen. Du kan också välja att begränsa fritextsökningen till källtrogna variabler eller endast källtext.

Klicka på frågetecknet för att se fler söktips.

Listresultat

En fritextsökning resulterar i en lista på de fall där sökningen gett ”träff”, det vill säga alla de fall som innehåller det ord eller den kombination av ord som du sökt efter. Beroende på hur sökningen ser ut definieras antalet träffar något olika.

I den frysta upplagan av GaW (GaW 2014) förekommer ordet 'Brita', med den stavningen, i 122 olika fall i databasen. I flera av fallen finns det dessutom på flera olika ställen, till exempel både i källtexten och som ett individnamn. En sökning på ordet 'Brita' ger därför 287 träffar i 122 fall.

Antalet träffar är strängt taget inte det totala antalet förekomster av ett ord i databasen, utan det antal variabelvärden (eller ”rutor” – se avsnittet om variabler och variabelvärden) där sökordet förekommer. (Det spelar därför ingen roll om Brita omnämns flera gånger i en och samma källtext – det räknas ändå bara som en träff. Om däremot tre individer som alla heter Brita finns registrerade i ett fall, så räknas det som tre träffar.)

Om du söker efter någon som heter antingen Brita *eller* Anna (skrivs 'Brita|Anna'), så innebär en träff att något av namnen, eller båda, förekommer i ett variabelvärde i något fall.

Om du istället söker efter *både* Brita och Anna (skrivs 'Brita Anna'), så innebär en träff att något av namnen, eller båda, förekommer i ett variabelvärde i något fall där båda namnen finns.

Sökträd

Dokumentation av sökningen, d.v.s. sökdatum, sökkriterium och antal träffar.

Klicka här för att skriva ut sökresultatet eller spara det till fil.

Fallista med länkar till de enskilda fallen.

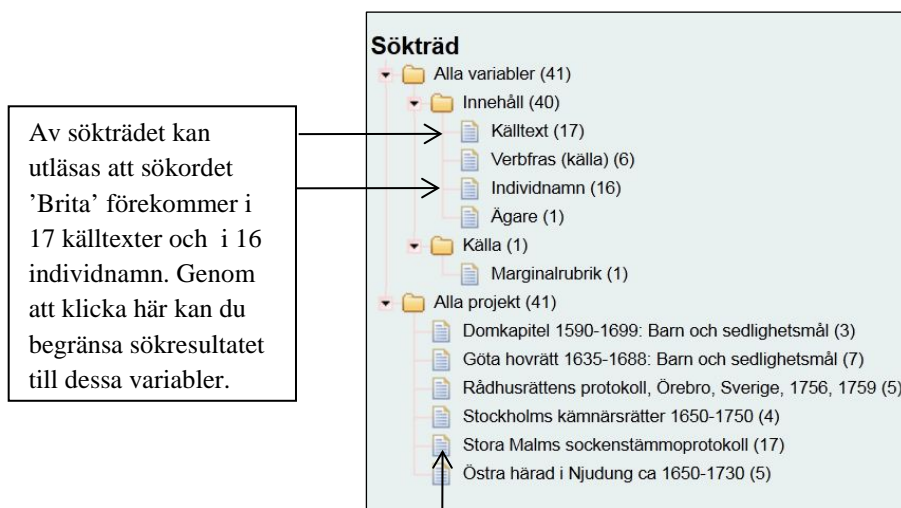
Om sökningen resulterar i en längre lista fall kan du bläddra mellan sidorna här

Sökträd

Till vänster om fallistan finner du sökträdet. I sökträdet anges i vilka variabler sökningen resulterat i en träff. Här återges också hur träffarna fördelat sig mellan olika källunderlag.

Genom att klicka på de olika grenarna i sökträdet kan du avgränsa sökresultatet till en viss variabel eller ett visst källunderlag. Därmed kan du förfina sökningen.

För att ta bort avgränsningen, klicka på ”Alla variabler” eller ”Alla projekt”.

Av sökträdet kan utläsas att sökordet 'Brita' förekommer i 17 källtexter och i 16 individnamn. Genom att klicka här kan du begränsa sökresultatet till dessa variabler.

Av sökträdet kan utläsas att sökordet 'Brita' förekommer på 17 ställen i källunderlaget Stora Malms sockenstämmoprotokoll. Genom att klicka här kan du begränsa sökresultatet till detta källunderlag.

Fallista

I fallistan visas några rader ur källtexten, antingen i anslutning till sökordet (om detta återfinns i källtexten) eller från dess början. Här visas också i vilka övriga variabler inom varje fall sökordet finns.

Fallens rubrik anger från vilket källunderlag det är hämtat samt dess unika fallnummer. Rubrikraderna fungerar också som länkar till fallen.

Genom att klicka på rubrikraden öppnas fallet i en ny flik.

Kameran symboliserar att en eller flera bilder på källstället finns lagrade i databasen. Dessa öppnar du genom att klicka på kameran,

I fall 4048 finns 'Brita' dels nämnt i källtexten, dels har det registrerats som ett individnamn.

Fallvisning

Under fliken "Fall" hittar du källtexten och de innehållsvariabler som är kopplade till fallet. Under fliken "Källa" hittar du källvariablerna som visar varifrån fallet kommer.

Rubrikraden talar om från vilket källunderlag fallet är hämtat, samt fallnummer.

I källtexten markeras de aktiviteter (rödrosa), individer (gul) och arbetsorganisationer (grönt) som extraherats ur texten.

Om du vill referera till fallet, klicka här så öppnas en ruta med referensuppgifter som du kan kopiera och klistra in i ditt dokument.

Av relationsträdet framgår vem som utfört vilken aktivitet inom vilken arbetsorganisation.

Det gula området visar de sekundära variabler som beskriver individerna.

Det rödrosa området visar de sekundära variabler som beskriver aktiviteterna.

Det gröna området visar de sekundära variabler som beskriver arbetsorganisationerna.

Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745, Fall 4048 Hänvisning till fallet

Fall Källa

Källtext

§ 6. Församlingen fant och skäligt, at som ett gratiale, åhr!(ge)n skänkia til Förestånderskan i Fattigstufwan, Brita, af de fattigas medel, och förutan sin wahnliga fattigdel, 6 dr kmt, för det omak, hon med de siuka hafwer.

Relationer

- (3447) Stora Malms församling
  - (7671) det omak, hon med de siuka hafwer
    - (10028) Brita
- (3706) Fattigstufwan
  - (7671) det omak, hon med de siuka hafwer
    - (10028) Brita

Hushållstillhörighet

Släkttilhörighet

Individer

Individnummer: 10028
 Antal: 1
 Individnamn: • Brita
 Kön: Kvinna
 Civilstånd: Okänd
 Beteckning: • Förestånderskan i Fattigstufwan (Yrkesliknande)
 Ortnamn individ: Fattigstufwan
 Socken individ: Stora Malms församling

Aktiviteter

Aktivitetsnummer: 7671
 Verbrfas (källa): det omak, hon med de siuka hafwer
 Verbrfas (nutida): sköta sjuka
 Arbetsvillkor: Arbete inom kollektiv
 Betalningsuppgift: Ja
 Typ av miljö: • Landsbygd
 Socken aktivitet: Stora Malms församling

Arbetsorganisationer

Organisationsnummer: 3447 Arbetsorganisation: • Stora Malms församling Typ av organisation: Lokalt kollektiv (ex. socken) Socken organisation: Stora Malms församling	Organisationsnummer: 3706 Arbetsorganisation: • Fattigstufwan Typ av organisation: Lokalt kollektiv (ex. socken) Socken organisation: Stora Malms församling
--	---

Om fallet innehåller information om hushåll eller släktskap anges det här.

Växla mellan fallvyn och källvyn genom att klicka på flikarna.

Under "Källa" hittar du uppgifter om vid vilken arkivinstitution originalet förvaras samt i vilket arkiv och vilken serie den använda volymen ingår.

Här hittar du uppgifter om den använda volymen och vilken del av volymen som använts.

Under "Fall" hittar du mer specifika uppgifter som gör att du kan lokalisera det aktuella fallet i i källan. Här ges också information om fallets tillkomst och om något annat än originalet använts vid registreringen.

Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745, Fall 4048

[Hänvisning till fallet](#)

Fall Källa

Källa
Referenskod: SE/UULA/11457
Arkivinstitution: Uppsalas landsarkiv
Arkivnamn: Stora Malms kyrkoarkiv
Serie: K I
Länk till NAD: http://www.nad.ra.se/archive_index.aspx?id=9446c170-49d8-11d5-a6ed-0002440207bb&s=Balder
Kommentar (källa):

Länk till arkivförteckning i NAD (Nationell arkivdatabas).

Volym

Volym: 1
Volymrubrik:
Volymens startår: 1728
Volymens slutår: 1812
Täckningsgrad: Delvis
Volymuppdelning: en sockenstämmas protokoll
Kommentar (volym): [Visa kommentarer](#)

I det här fallet har den som registrerat fallet skrivit en kommentar om den använda källan. Kommentarer kan återfinnas på alla nivåer (källa, volym, volymdel och fall). För att läsa kommentaren klickar du på länken.

Volymdel

Volymdel: sockenstämma 17340501
Volymdel klar: Ja
Falldefinition: ett ärende vid sockenstämman
Kommentar (volymdel):

Fall

Arbetsintensitet: Nej
Tillkomstdatum: 17340501
Sidor i källa:
Sidor i källutgåva: 35
Registrerat från: Tryckt
Paragraf: 6
Marginalrubrik:
Ortnamn källans tillkomst:
Bildlänk:
Aktrubrik:
Använd källutgåva: Hilding Hjelmsberg (utg.) (1959), Stora Malms sockenstämmoprotokoll II 1728-1741, Katrineholm

Kortfattad information om det källunderlag som fallet ingår i.

Projekt

Källunderlag: Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745
Projektansvarig: Linda Oja
Projektbeskrivning: Inom ramen för forskningsprojektet Gender and Work har delprojektet "Childcare: taking care of one's own and others children" (forskare Linda Oja) registrerat försörjningsaktiviteter från Stora Malms socken. Delprojektet är en studie av barnomsorg under 1600- och 1700-talet, främst för att lokalisera barnkättningsfall och ärenden rörande fattiga och/eller föräldralösa barns omhändertagande och utbildning. Alla försörjningsaktiviteter som förekommer i ärenden vid sockenstämman 1728-45 har analyserats, samt registrerats från tryckt källutgåva.

Detaljerad sökning

I detaljerad sökning väljer du inom vilka variabler som sökningen ska ske. Medan en fritextsökning sker i hela databasen (eller i källtrogna variabler), kan du med hjälp av den detaljerade sökningen begränsa sökningen till de delar av databasen eller de typer av uppgifter som intresserar dig.

Här kan du välja att bara leta efter uppgifter från en viss period eller ett visst källunderlag, söka efter sådant som rör vissa typer av arbeten eller som kommer från ett visst geografiskt område, begränsa sökningen till att bara gälla kvinnor eller bara gälla män och så vidare.

Resultatet av en detaljerad sökning kan presenteras som en lista (se ovan) eller i form av en tabell som du själv designar. I det senare fallet väljer du vilka kolumner (d.v.s. vilka variabler) som tabellen ska innehålla.

The screenshot shows a search interface with two tabs: 'Variabler' and 'Tabelldesign'. The 'Variabler' tab is active, showing a table of variables. The table has columns for a variable name, a dropdown menu, and a search input field. The variables listed are: * Kön, Indexgrupp, Period (volymens intervall), Bild av originalkällan, and Källunderlag. Below the table are several categories with expandable arrows: Aktivitet, Individ, Arbetskontext, Geografisk kontext, Källtext, and Källa. At the top right, there is a 'Presentation:' section with radio buttons for 'Lista' (selected) and 'Tabell', and a 'Sök' button with a help icon.

Här väljer du om resultatet ska presenteras som lista eller tabell.

Klicka på frågetecknet för att se fler sök tips.

Klicka på i-knappen för att läsa hur den aktuella variabeln definieras

Klicka på dubbelpilen för att visa de variabler som ligger under kategorin "Aktivitet" (t.ex. Verbfras (nutida)) och "Betalingssuppgift")

Säg att du vill begränsa sökningen till sockenstämmoprotokollen från Stora Malm. Aktivera variabeln ”Källunderlag” genom att klicka på pilen i listrutan. Då öppnas en lista med, i det här fallet, fyra olika operatörer:

- = (lika med)
- EXISTS (finns)
- != (inte lika med)
- IN (antingen... eller...)

Välj lika med-tecknet.

	* Kön	<input type="text"/>
	Indexgrupp	<input type="text"/>
	Period (volymens intervall)	<input type="text"/>
	Bild av originalkällan	<input type="text"/>
	Källunderlag	<input type="text"/>

Aktivitet

Individ

=

EXISTS

!=

IN

(Alternativet inte lika med (!=) ger möjlighet att söka i alla källunderlag utom det angivna. Antingen/eller (IN) ger möjlighet att söka i två eller fler olika källunderlag. Eftersom alla uppgifter i databasen är kopplade till ett källunderlag ger sökningen

”Källunderlag EXISTS = Ja” träff i samtliga fall. Denna operator är mer användbar om man exempelvis söker efter fall som innehåller uppgifter om betalning, där individens ålder är känd eller där det finns detaljerade uppgifter om den plats där en aktivitet ägt rum.)

När du markerat lika med-tecknet öppnas en ny listruta. Genom att klicka i rutan öppnas en rullista med alla befintliga källunderlag. Markera ”Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745”.

	Källunderlag	=	<input type="text"/>
--	--------------	---	----------------------

Aktivitet

Individ

Arbetskontext

Geografisk kontext

Källtext

Norrköping (Östergötland), rådhusrättens och kämnärsrättens protokoll 1650

Orsa (Dalarna), häradsrättens protokoll 1684, 1686

Orsa (Dalarna), häradsrättens protokoll 1736, 1737

Ramnäs (Västmanland), bruksräkenskaper 1674-1690

Samling av våldtäktsfall, 1600-1800

Snevinge (Västmanland), häradsrättens protokoll 1671-1699

Stockholm, Cristina Charlotta Hiarnes kassabok 1788-1802

Stockholm, kämnärsrättens protokoll 1650, 1690, 1748, 1751

Stockholm, suppliker till handelskollegium 1667-1734

Stockholm, Svea livgarde, regementsrättens protokoll 1685, 1705

Stockholm, ämbets- och byggningskollegiums protokoll 1674, 1679, 1690, 1746

Stockholms stads tankeböcker 1555, 1565, 1575

Stockholms stads tankeböcker 1595-1616, urval

Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745

Umeå (Västerbotten), gårdsräkenskaper 1557-1560

Om du nu trycker på sökknappen (alternativt Enter-tangenten på tangentbordet) så kommer du till en lista med alla fall som är kopplade till det aktuella källunderlaget.

Presentation: Lista Tabell

Variabler		Tabelldesign	
Aterställ variabler			
	* Kön	<input type="text"/>	
	Indexgrupp	<input type="text"/>	
	Period (volymens intervall)	<input type="text"/>	
	Bild av originalkällan	<input type="text"/>	
	Källunderlag	=	Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745

I en detaljerad sökning kan du kombinera olika variabler. Säg att du vill söka efter alla individer med namnet Brita i Stora Malms sockenstämmoprotokoll. Du väljer då att källunderlaget ska vara lika med "Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745" och individnamn lika med "Brita".

Till skillnad från variabeln "Källunderlag" (som innehåller ett begränsat antal variabelvärden) öppnas ingen rullista för "Individnamn". Istället öppnas en fritextruta där du skriver in det namn (med den stavning) som du vill söka efter. Väljer du istället operatoren IN kan du välja att söka efter olika stavningar av namnet (t.ex. Brita, Brjta och Britta), alternativt söka efter personer som heter Brita eller Anna. De olika sökorden separeras med '|'.
 Du kan ytterligare snäva in sökningen genom att lägga till fler variabler, t.ex. genom att begränsa dig till sådant som rör vård (under "Indexgrupp") eller bara söka efter gifta kvinnor som heter Brita (under "Civilstånd").

Eller-logik kan bara användas inom en variabel i detaljerad sökning (individnamnet ska vara Brita eller Anna). Vil du göra en sökning av typen "Källunderlag = Stora Malms sockensockenprotokoll eller Individnamn = Anna" måste du använda avancerad sökning.

Aktivera variabeln "Indexgrupp" och välj "Vård" om du vill begränsa sökningen till kvinnor i Stora Malms sockenstämmoprotokoll som heter Brita och arbetar med vård.

Visa variablerna i kategorin "Individ" (däribland Individnamn) genom att klicka på dubbelpilen.

Plustecknet betecknar att en variabel under "Individ" är aktiverad.

Gåspennan betecknar att variabeln är källtrogen, d.v.s. i det här fallet, att namnet stavas som i källtexten.

The screenshot shows a search interface with two main sections: "Återställ variabler" (Reset variables) and "Aktivitet" (Activity). The "Återställ variabler" section contains a table of variables with dropdown menus for selection. The "Aktivitet" section shows a list of variables under the "Individ" category, with a plus sign indicating that the "Individnamn" variable is active. The "Individnamn" field contains the text "Brita".

Återställ variabler	
* Kön	[Dropdown]
Indexgrupp	[Dropdown]
Period (volymens intervall)	[Dropdown]
Bild av originalkällan	[Dropdown]
Källunderlag	= [Dropdown] Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745

Aktivitet	
Individ +	
* Civilstånd	[Dropdown]
Beteckning	[Dropdown]
Typ av beteckning	[Dropdown]
Multipl individ	[Dropdown]
Individnamn	= [Dropdown] Brita
Hushållsuppgift	[Dropdown]
Släktuppgift	[Dropdown]
Ägare av organisation	[Dropdown]
Ålder	[Dropdown]
Beskriven ålder	[Dropdown]
Födelsedatum	[Dropdown]

Tabellresultat

Resultatet av en detaljerad sökning kan presenteras i form av samma typ av lista som genereras av en fritextsökning. Det kan också ges i form av en tabell. Tabellen utformar du själv genom att välja vilken information – vilka variabelvärden – som den ska innehålla.

Säg att du vill veta namnet på alla kvinnor som förekommer i det registrerade materialet från Stora Malms sockenstämmoprotokoll. (Notera att många av de kvinnor som förekommer i källan inte finns i databasen, eftersom deras namn inte förekommer i samband med någon försörjningsaktivitet.)

Begränsa din sökning genom att välja följande sökkriterier:

- ”Kön” = ”Kvinna”
- ”Källunderlag” = ”Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745”
- ”Individnamn” EXISTS = Ja

Klicka sedan på fliken för Tabelldesign.

Klicka på fliken Tabelldesign för att välja vilka kolumner som ska visas i tabellen.

Markera att resultatet ska presenteras som tabell.

Presentation: Lista Tabell

Återställ variabler			
☐	* Kön	=	Kvinna
☐	Indexgrupp		
☐	Period (volymens intervall)		
☐	Bild av originalkällan		
☐	Källunderlag	=	Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745

Aktivitet »

Individ + «

☐	* Civilstånd		
☐	Beteckning		
☐	Typ av beteckning		
☐	Multipel individ		
☐	Individnamn	EXISTS	☒ Ja ☐ Nej

Tabelldesign

Genom att gå in under fliken tabelldesign öppnas en lista på samtliga variabler som kan ingå i en tabell. Genom att välja variabel väljer du vilken information som ska ingå i tabellen.

Välj variabel genom att vänsterklicka på variabelnamnet och dra det till fältet Tabellkolumner, alternativt högerklicka på variabeln och välj Lägg till.

Totalt finns 80 olika variabler som kan ingå i en tabell. Av dessa rör 37 själva källan och hur den registrerats i GaW.

Dina val, både bland sökvariabler och i tabelldesign sparas fram till att du trycker på knapparna ”Återställ variabler” respektive ”Återställ tabellkolumner” längst upp i listan över variabler. Det innebär att du enkelt kan modifiera en sökning eller en tabell genom att gå tillbaka från tabellresultatet och klicka på ”Detaljerad sökning”.

The image shows two screenshots of the 'Tabelldesign' interface. The top screenshot shows the 'Tabellkolumner' panel with the checkbox 'Inkludera identitetsvariabler' unchecked. A callout box points to this checkbox with the text: 'Genom att bocka för "Inkludera identitetsvariabler" läggs aktuella id-nummer (här fallnummer och individnummer) automatiskt till i tabellen.' The bottom screenshot shows the same interface but with the checkbox checked. A callout box points to the 'Inkludera identitetsvariabler' checkbox with the text: 'Ta bort valda variabler genom att klicka på den röda kryssymbolen.' Another callout box points to the list of variables in the 'Tabellkolumner' panel with the text: 'Ändra ordningen på kolumnerna genom att dra variabelnamnen uppåt eller nedåt i listan.'

Aktivitet	Individ	Arbetskontext	Tabellkolumner
Aktivitetsnummer	Individnummer	Organisationsnummer	☐ Inkludera identitetsvariabler
* Verbfiras (nutida)	* Civilstånd	* Arbetsvillkor	Kolumn Variabel
Verbfiras (källa)	Beteckning	* Typ av miljö	1 Individnamn
Startdatum	Typ av beteckning	Platsbeskrivning	
Slutdatum	Multipel individ	Arbetsorganisation	
Beskriven tid	Individnamn	Typ av organisation	
Mängd	Hushållsidentitet	Är ett hushåll	
* Betalningsuppgift	Släktidentitet	Hushållstillhörighet i fallet	
Aktivitet utförs av flera individer	Ålder	Antal hushållstillhörigheter i fallet	
Indexgrupp	Beskriven ålder	Släktrelation i fallet	
	Födelsedatum	Antal släktillhörigheter i fallet	
	* Kön	* Arbetsintensitet	
	Ägare av organisation	Ägare	

Tabellen

En sökning efter namngivna kvinnor i sockenstämmoprotokollen från Stora Malm resulterar i en tabell med 23 poster (eller rader) hämtade från 19 olika fall.

Tabellen kan laddas ner som en csv-fil och exporteras till olika typer av kalkyl- eller statistikprogram eller andra till databaser för vidare bearbetning.

Spara fråga **Spara tabellresultat till fil** **Spara dokumentation till fil**

Sökdatum: 2015-06-11 13:28:51
Antal poster: 23
Antal fall med träffar: 19
Sökkriterium: (Godkända fall): "Kön" = 'Kvinna' AND "Källunderlag" = 'Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745' AND "Individnamn" EXISTS TRUE

Individnamn	Fallnummer
Anna Andersdotter	4590
Anna Andersdotter ifrån Tyble	4056
Anna Nilsd(otte)r	3581
Anna Pehrsdotter	4832
Brita	4048
Brita	4589
Brita Jönsdotter	3584
Brita Mattzdotter	4056
Brita uti Fattigstufwan	4848
Elin Swensdotter i Norgården Sörgölet	4167
Elisabeth Persdtr.	4163
Hedvig Nieroth på Grönöö	4785
Ingeborg Olofsdotter i Norgården Sörgölet	4167
Ingrid	5087
Ingrid Larsdotter i Qwamtorp	4167
Jngrid Olofsdotter	4846
Kierstin Ericdotter	4809
Kierstin Ericdotter ifrån Mellangården Remmaröö Kierstin Ericdotter	3584
Kierstin Ingwarsdotter	3892
Maria	5062
Maria Christophersdotter uti Älgsöstufwan hustru Maria	4053
Maria Jonsdtr uti Opgården Sörgölet hustru Maria	4111
Sigr(d) Martha Rosenholm	4413

Dokumentation av sökningen, d.v.s. sökdatum, antal poster (d.v.s. antal rader i tabellen), antal fall med träffar, samt sökkriterium.

Klicka här för att ladda ner tabellresultatet till din dator.

Klicka här för att spara dokumentationen av sökningen, för återanvändning eller källhänvisning.

Genom att klicka på den här symbolen kan du ytterligare förfina sökningen i avancerad sökning.

Då olika varianter av en persons namn registrerats inkluderas alla dessa i tabellen. Varianterna avgränsas av ett vertikalt streck (|).

Om du valt att ta med fallnummer i tabellen (vilket sker automatiskt om du bockar för "Inkludera identitetsvariabler") så fungerar dessa som länkar till fallen.

Antalet rader/poster i en tabell påverkas av vilka kolumner du väljer att visa. Varje rad utgör en unik post, det vill säga en unik kombination av variabelvärden. Konsekvensen av detta är att desto fler kolumner du väljer att ta med, desto fler rader kommer att genereras.

Detta kan utnyttjas för att skapa mer lättarbetade tabeller (genom att ”onödiga” rader skalas bort) och för att anpassa dem till vad som intresserar dig. Samtidigt innebär det att du, om du ska använda uttaget som underlag för kvantitativa resonemang, måste tänka dig för när du designar din tabell.

Exempel

Säg att du är intresserad av materialets geografiska spridning. Kanske vill du veta i vilka socknar som de aktiviteter som registrerats i databasen har ägt rum. Genom att söka på

- ”Socken (aktivitet)” EXISTS = Ja

och begränsa tabellens design till en enda kolumn

- ”Sockennamn (aktivitet)”

får du en lista på alla socknar där registrerade aktiviteter utförts. I 2014 års version av databasen, GaW 2014, genererar en sådan sökning en lista på 268 unika socken- och stadsnamn (inklusive värdena ”Annan”, ”Flera” och ”Okänd”). I tabellen återfinns varje socken endast en gång, oavsett hur många aktiviteter som finns registrerade därifrån.

Om du istället vill veta hur många olika aktiviteter som finns från varje socken, så lägger du till en kolumn i tabelldesignen, till exempel ”Aktivitetsnummer” som är ett unikt nummer för varje aktivitet.

- ”Sockennamn (aktivitet)”
- ”Aktivitetsnummer”

I GaW 2014 genererar en sådan sökning då 12 475 unika poster (eller unika kombinationer av värden på variablerna ”Sockennamn (Aktivitet)” och ”Aktivitetsnummer”). Medan Stockholm (stad) bara förekom en gång i den första tabellen som ett unikt värde, återfinns det 2 758 gånger i den andra tabellen, eftersom det finns 2 758 aktiviteter som utförts i Stockholm (stad).

GaW innehåller inga verktyg för beräkningar eller statistisk analys. För att kunna utföra sådana måste tabellresultatet laddas ner i form av en csv-fil, som sedan kan öppnas i ett annat program.

Avancerad sökning

Den stora skillnaden mellan detaljerad och avancerad sökning är att den avancerade sökningen tillåter fler kombinationer av sökord, och en mer avancerad logik, än den detaljerade.

Även här väljer du vilka variabler som sökningen ska ske i för att begränsa sökningen till de delar eller de typer av uppgifter som intresserar dig. Själva handhavandet skiljer sig dock något från den detaljerade sökningen. Medan du i detaljerad sökning väljer variabler från fasta paneler bygger du här upp din sökfråga antingen grafiskt, genom drag and drop-teknik, eller genom att skriva så kallade pseudokod.

Resultatet av en avancerad sökning kan presenteras som lista eller som tabell (se ovan). Tabellen designas som i detaljerad sökning eller genom att skriva pseudokod.

The screenshot shows a search interface with several components and callouts:

- Top right:** A callout box points to the 'Presentation:' section, which has radio buttons for 'Lista' (selected) and 'Tabell', and a 'Sök' button. The text says: 'Här väljer du om resultatet ska presenteras som lista eller tabell.'
- Right side:** A callout box points to a question mark icon next to the search bar. The text says: 'Klicka på frågetecknet för att se fler söktips. Här ser du också hur pseudokoden ska skrivas.'
- Center:** A callout box points to the 'Grafisk' and 'Text' tabs. The text says: 'Här väljer du om din sökfråga ska byggas upp grafiskt eller genom att du skriver in text.'
- Bottom right:** A callout box points to the main search input area. The text says: 'På den här ytan bygger du upp din sökfråga.'
- Bottom right (lower):** A callout box points to the 'Variabel' column in the pseudocode table. The text says: 'Du kan också välja en variabel genom att högerklicka på variabelnamnet. Då öppnas en dialogruta. Välj "Lägg till" och variabeln dyker upp i rutan till höger.'
- Bottom center:** A callout box points to the 'Nejera' button in the pseudocode table. The text says: 'För att börja bygga upp din fråga, klicka på vald variabel med vänster musknapp, håll knappen nedtryckt och dra variabelnamnet hit.'
- Left side (top):** A callout box points to the 'Återställ variabler' section. The text says: 'Här väljer du vilka variabler som ska ingå i sökningen genom att klicka på variabelnamnet och dra det till ytan till höger.'
- Left side (bottom):** A callout box points to the 'Källa' category. The text says: 'Genom att klicka på t.ex. "Källa" visas alla variabler inom den kategorin.'

Nejera	Vänster parentes	Variabel	Operator	VALUE	Höger parentes	Konnektiv	Radera rad

Säg att du är intresserad av vilka män som var inblandade i olika vårdaktiviteter. Du vill veta om de var gifta och hur gamla de var. Du kan då söka efter alla män i databasen som utför aktiviteter som kategoriserats som vård samt om vilka det finns uppgifter om antingen civilstånd eller ålder.

Du söker då efter

- "Kön" = "Man"
- "Indexgrupp" = "Vård"
- "Civilstånd" $\neq$ "Okänt" (i GaW skrivs inte lika med !=)
ELLER
"Ålder" EXISTS = Ja

Grafiskt ser sökfrågan ut så här:

Grafisk		Text						
Negera	Vänster parentes	Variabel	Operator	VALUE	Höger parentes	Konnektiv	Radera rad	
☐	<input type="text"/>	* Kön	=	Man	<input type="text"/>	☒ AND ☐ OR	☐	
☐	<input type="text"/>	Indexgrupp	=	Vård	<input type="text"/>	☒ AND ☐ OR	☐	
☐	<input type="text" value="("/>	* Civilstånd	=	Okänt	<input type="text"/>	☐ AND ☒ OR	☐	
☐	<input type="text"/>	Ålder	EXISTS	☒ Ja ☐ Nej	<input type="text" value=")"/>	☐ AND ☐ OR	☐	

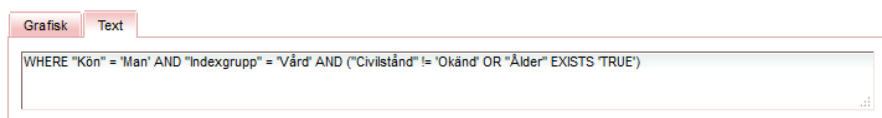
Du kan ta bort en vald variabel genom att klicka på krysset.

Notera de båda konnektiven (AND och OR) och parenteserna! De krävs för söklogiken.

Efter att du valt en variabel väljer du en operator. För variabeln "Kön" finns operatorerna = (lika med), EXISTS (finns), != (inte lika med) och IN (antingen... eller...). Därefter skriver du in ett variabelvärde alternativt väljer ett värde från en lista med givna värden.

Om du väljer operatorm = (lika med) för variabeln "Kön" kan du välja mellan tre olika värden: "Kvinna", "Man" och "Okänd". Om du väljer operatorm EXISTS finns bara två alternativ: "Ja" eller "Nej".

Efter att du satt ihop din sökfråga grafiskt kan du se den i form av pseudokod genom att klicka på fliken ”Text”. Pseudokod innebär ett slags mellanting mellan vanligt språk och SQL, (Structured Query Language), som är ett standardiserat programspråk för att hantera data i en relationsdatabas.

Du kan också skriva in kod direkt. Pseudokodens syntax hittar du genom att klicka på frågetecknet till höger om sökknappen.

När som helst under arbetets gång kan du växla mellan den grafiska vyn och textvyn.

Tabeller kan också designas genom att skriva pseudokod. Det görs med hjälp av kommandot SELECT.

Säg att du vill skapa en tabell som visar uppgifter om civilstånd och ålder för de män som utför vårdaktiviteter. Du vill också se vilka aktiviteter de utför (verbfraser) och varifrån uppgifterna är hämtade (källunderlag). Slutligen vill du se fallnumren så att du kan kolla upp enskilda fall.

Sökfrågans pseudokod ser då ut så här:

```
SELECT "Civilstånd", "Ålder", "Verbfras (nutida)", "Källunderlag",  
"Fallnummer" WHERE "Kön" = 'Man' AND "Indexgrupp" = 'Vård'  
AND ("Civilstånd" != 'Okänd' OR "Ålder" EXISTS 'TRUE')
```

Använd gärna pseudokoden om du ska referera till uttag som du gjort i GaW. Det gör det lätt att återskapa uttaget med hjälp av avancerad sökning. Koden kommer du också åt genom att klicka på länken ”Spara dokumentation till fil” i vyn för list- eller tabellresultat.

Visa fall

Om du vill se ett specifikt fall och känner till fallnumret (t.ex. om det angivits i en referens), så kan du söka direkt på fallnumret. Klicka då på ”Visa fall” i menyraden. Därefter anger du fallnumret i rutan och klickar på ”Hämta” (alternativt trycker på Enter-tangenten).

Fallnummer:

Från visa fall kommer du direkt till fallvisning (se ovan).

Ladda fråga

Frågor som skapats i detaljerad eller avancerad sökning och som sparats kan återanvändas. För att spara egna sökfrågor måste du ha ett användarnamn och vara inloggad i databasen GaW. Alla kan dock använda de publika frågor som finns under ”Ladda fråga”.

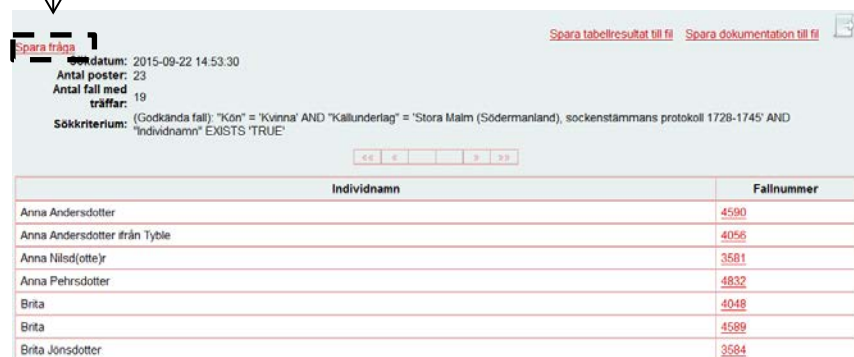
Varje fråga som sparats i databasen har ett unikt ID-nummer. Frågorna ges också en beskrivning som berättar vad sökningen gäller. ID-numret fungerar som länk för att öppna frågan.

När du laddar en fråga kommer du till ett redan ifyllt sökformulär för en detaljerad eller en avancerad sökning, beroende på vilken typ av sökfråga som sparades. Du kan, om du vill, göra förändringar i sökfrågan. För att komma direkt till sökresultatet, klickar du bara på sökknappen

Du som är inloggad i GaW kan spara en fråga genom att klicka på ”Spara fråga” i visningen av ett list- eller tabellresultat.

Bara du har tillgång till dina egna, privata frågor. Publika frågor, som kan ses och återanvändas av alla användare, kan bara skapas av administratörer.

Valet ”Spara fråga” hittar du uppe till vänster ovanför sökdocumentationen.

Spara fråga

Spara tabellresultat till fil Spara dokumentation till fil

Sökdatum: 2015-09-22 14:53:30
Antal poster: 23
Antal fall med träffar: 19
Sökkriterium: (Godkända fall): "Kön" = 'Kvinna' AND "Källunderlag" = 'Stora Malm (Södermanland), sockenstämmans protokoll 1728-1745' AND "Individnamn" EXISTS TRUE

Individnamn	Fallnummer
Anna Andersdotter	4590
Anna Andersdotter från Tyble	4056
Anna Nilsdotter	3581
Anna Pehrsdotter	4832
Brita	4048
Brita	4589
Brita Jönsdotter	3584

